

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Authoritates sententio negantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

cundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam superadditam: hæc quippe est sui generis perfectiva, non destructiva, & quæ de genere dicuntur, pariter dicuntur de qualibet specie contenta sub illo: siquidem genus est radix suarum proprietatum, & in suis speciebus actu includitur: quocirca esse sensitivum, quod convenit animali ut sic, prædicatur de ipso in omnibus speciebus contentis sub illo. Igitur, si rectitudo esset debita actui peccaminoso secundum gradum communem actus humani, etiam foret debita in specie peccati intrinsecè mali: consequens est absurdum: ergo & antecedens.

6. Exemplum de talpa allatum non videtur esse ad rem, primò quia visus ipsi non tam secundum specificam, quam individualement differentiam, ac materialem indispositionem repugnat: imò talpa [inquit S. D. I. 3. de anima lect. 1.] videtur habere oculos sub pelle: sed propter hoc, quòd convertatur sub terrà, non fuit ei necessarius visus: & si haberet oculos discooperatos, ejus oculos offenderet. Secundò, quia nec animali secundum gradum communem debetur visus, cum animalium alia sint perfecta, alia imperfecta: quorum ista non requirunt virtutem sentiendi per omnes sensus externos.

7. Igitur ad replicam secundam partem Resp. formam oppositam, nempe rectitudinem deberi secundum gradum communem debito non physico & naturali, sed legali morali, quo modo pariter distinguo probationem: Prædicatum debitum debito naturali secundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam, concedo; debito legali, vel morali, nego. Ratio differentie inter debitum physicum seu naturale, & inter debitum legale, seu morale hæc est: Physicum est, quod fundat qualibet natura secundum sua principia physica respectu eorum, quæ ab ipsa dimanant, uti sunt proprietates ipsi-

us: debitum legale vel morale est, quod ab extrinsecò, nimirum à lege extrinsecò mensurante provenit. Illi opponitur privatio physica, huic moralis. Quod debetur gradui communi debito physico per modum naturalis proprietatis, non destruitur per differentiam specificam ob rationes adductas; potest verò destrui, quod debetur debito morali: quia potest lex præcipere, ut ex suppositione quòd voluntas procedat ad actum deliberatum circa determinatam materiam, procedat secundum ordinem rationis & in finem honestum, seu consonum rationi, ex quo actui secundum illud prædicatum commune actus humani debetur rectitudo & ordo rationis debito non physico & naturali, sed morali: quo non obstante potest voluntas ab isto ordine deficere, & actum inordinatum elicere, cui potentia consequenti repugnet rectitudo & ordo rationis, qui potentia antecedente, & juxta gradum communem actus humani fuerat debitus.

Instabis. Lex non est nisi de possibilibus: sed est impossibile, ut mendacium v. g. sit honestum, ergo per nullam legem huic actui deberi potest rectitudo honestatis.

Respond. Est impossibile potentia consequente, ut mendacium quòd tale ut peccaminosum sit honestum, concedo; est impossibile potentia antecedente ut mendacium, quatenus actus humanus habeat honestatem, nego antec. & consequentiam.

Colliges: Plures alias privationes cum peccato conjungi, vel actu, vel potentia. Nam primò in intellectu pratico reperitur privatio debite directionis, quæ causa est, quòd voluntas defectuose operetur. Secundò, si actus oppositus sit sub præcepto, tunc in voluntate per peccatum causatur privatio actus oppositi. Tertio, per peccatum mortale causatur privatio gratiæ sanctificantis, quæ etiam dicitur macula peccati seu peccatum habituale, de quo infra ex instituto.

ARTICULUS II.

An ex auctoritate sit probabilius, formalem & essentialem malitiam peccati constitui per prædictam privationem?

SUMMARIUM.

1. Exponitur Sententia negans.	18. Præcluditur.
2. Ejus fundamentum ex S. Script. & Patribus.	19. Exponuntur objecta S. Script. & SS. PP. testimonia.
3. Fundamentum ex D. Thoma.	20. Malitia moralis dividens moralitatem in genere, sumenda concretè.
4. Contraria sententia statuens formalem malitiam in privatione asseritur.	21. S. D. admittens formam positivam in peccato, loquitur de illo concretè & specificativè sumpto.
5. Probatur Auctoritate S. Script. & SS. PP.	22. Ordo positivus quomodo pertineat ad formale peccati.
6. Probatur multiplici testimonio Angelici D.	23. Responderetur ad ultimum testimonium ex S. D.
7. Prima evasio de sensu metaphorico	
8. Refellitur.	
9. Secunda evasio de sensu nature substantialis	
10. Impugnatur.	
11. Tertia evasio de aversione & defectu contrario	
12. Evertitur.	
13. Quarta evasio de sensu causali	
14. Depellitur.	
15. Quinta evasio de malo respectivo	
16. Evertitur.	
17. Sexta evasio de privatione in fieri	

§. I.

Auctoritates Sententiæ negantis.

IN hac questione ipsi etiam Thomistæ inter se dividuntur. Tamen enim nullus inficias eat, aliquam privationem debite rectitudinis & mensuram-

mensurationis ad rectam rationem reperiri in peccato, multi tamen insignes DD. tam ex auctoritate quam ratione probant, illam privationem ad constitutionem formalis malitiae insufficientem esse, quippe quæ per positivam tendentiam in objectum lege prohibentem jam constituta præintelligitur & præsupponitur privationi debitæ rectitudinis, eamque causat. Ita Jo. à S. Th. Gonet, Godoyus, aliique, quos citant & sequuntur Salmanticenses Tract. 13. de pecc. disp. 6. dub. 4.

2. Probant primò auctoritate S. Script. & SS. PP. Nam S. Scriptura peccatum tam in communi quam in particulari sæpe explicat nominibus positivis *transgressionis, prævaricationis, abominationis, fornicationis & conversionis* &c. Jer. 8. *Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti, omnes conversi sunt ad cursum suum &c.* Ezech. 8. *Conversus sunt ad irritandum me.* Job. 15. n. 15. *Tendit adversus DEUM manum suam, & n. 16. Cucurrit adversus eum erecto collo.* Item Jer. 2. factis clarè significatur præter malitiam privativam in peccato dari etiam positivam: *Me, inquit, dereliquerunt fontem aqua viva [quod est averti à DEO] & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas, ubi significatur conversio positiva in bonum commutabile.*

Similis est modus loquendi SS. PP. S. Basil. 2. Hexam. quid igitur est dicendum? *Nempe malum non essentiam viventem, animãq; præditam esse, sed affectionem anime virtuti contrariam.* Ambros. L. de parad. peccatum vocat divine legis prævaricationem, & inobedientiam cælestium mandatorum. & maxime D. August. in definitione peccati jam præmissa: *Dicitur, factum, vel contemptum contra legem DEI.* D. Naz. Orat. 40. *malum morale vocat affectionem anime virtuti contrariam.*

3. Doctor verò Angelicus multis in partibus suæ doctrinæ videtur affirmare positivam peccati malitiam. Ipsi testimonio sunt triplicis generis. Primi generis sunt, quibus docet, malum morale esse quid bonum & positivum. Ita q. 1. de malo a. 1. ad 12. *Malum, inquit, positive aliquid dicit, secundum quod actus voluntatis denominatur malus a volito q. 2. a. 11. ad 13. peccatum, inquit, non est privatio pura, sicut tenebra, sed est aliquid positivum, &c.* p. q. 48. a. 1. ad 2. *Malum, quod est differentia constitutiva in moralibus, est quoddam bonum adjunctum privationi alterius boni.* Hæc S. D.

Secundi generis testimonia sunt, in quibus docet inter peccatum seu malum, & inter bonum morale dari oppositionem contrariam, quæ utique est positiva. Nam 2. 2. q. 6. a. 2. docet: *Deformitas [peccati] non solum importat privationem debite forme, sed contrariam dispositionem.* Et q. 1. de malo. a. 1. ad 4. *actus voluntatis, in quantum fertur in malum, recipit rationem mali, & hoc malum contrariatur proprie bono; & hæc contrarietas ex actibus in habitum transiit in quantum actus & habitus simulantur.*

Tertii generis sunt, quibus docet peccatum specificari per aliquid positivum: ita hic q. 72. a. 9. dicit, peccatum non fortiri speciem ex parte privationis, vel averfionis, sed ex conversione, h. e.

ordine transcendentali actus ad objectum: sed idem est constitutum, quod specificativum, ergo constitutum peccati est positivum. Ad id quod Godoyus tr. 3. disp. 25. §. 6. locum D. Th. ex 2. ad Annib. d. 34. q. un. a. 1. ad 1. ubi docet: *Ad 1. dicendum, quod cum aliquis peccatur pro malo quod facit, non punitur pro nihilo, sed pro hoc quod facit in sua actione nihilum, id est, ordinationis defectum.* Ex quibus inferitur: ergo aliquis punitur pro actu in quantum causante inordinationem: ergo actus seu tendentia in objectum quatenus causans privationem pro aliquo priori est mala moraliter.

§. II.

Statuitur Sententia opposita.

CONCLUSIO PRIMA. *Ex auctoritate probabilius est, formalem malitiam peccati consistere per aliquid privativum, quod sit privatio debite rectitudinis.* Ita Capreolus, Ferrar. Sylv. Philipp. à SS. Trin. Illustriss. Reding, Reverendissimus Maurus Oberascher disp. de act. hum. c. 3. §. 2. *Contentionis to, 3. dissent. 5. a. 2. spec. 2. affirmans esse perpetuam & constantem D. Thomæ doctrinam, & plures extra scholam D. Th. Hanc ipsam sententiam tenet Scotus subtilissimus, dist. 37. dicens: quod peccatum sit formaliter privatio boni, & D. Bonav. in eod. dist. 34. q. ult. ubi dicit, Contingit loqui de malo, sive peccato abstractè [hoc est, formaliter secundum rationem mali] & hoc modo malum sive peccatum in re, sive predicatione for mali non est aliquid, sed nihil, quia non est ens, nec bonum, sed privatio boni.*

Probatur primò auctoritate S. Script. & SS. PP. Nam in S. Textu peccatum perpetuo significatur nominibus privationem exprimentibus. Ita Amos 6. *vocatur nihilum.* Il. 42. *caecitas.* Joan. 3. *tenebra.* Psal. 77. *Jer. 2. & 14. acerbitas.* Psal. 4. *vanitas & mendacium, &c.* E SS. vero Patribus, D. Dionys. c. 4. de divin. nomin. *Et quæ sunt, omnia quatenus sunt, & bona sunt, & a bono: quatenus autem privata sunt bona, nec bona sunt, nec constant. Non igitur in Demonibus, aut in nobis malum inest, quasi sit aliquid malum, sed quod perfectionis bonorum propriorum & accommodatorum sit privatio.* Concludit: *Relinquitur ergo, malum imbecillitatem atque privationem boni esse.* D. Gregor. Nazianz. Orat. 40. *Credet, inquit, nullam mali essentiam esse.* Fulgent. l. de fide ad Petrum. c. 21. *Malum nihil aliud est, nisi boni privatio.* Damasc. l. 2. c. 14. *Nepes aliud quicquam est malum, quam boni privatio, haud secus nimirum, ac tenebra nihil aliud sunt, quam luminis orbis.* D. August. 11. de civit. c. 9. *Mali nulla natura est; sed amissio boni mali nomen accepit.* D. Anselmus nos ter. l. de conceptu Virg. c. 5. *Sicut iniustitia non est aliud, quam absentia debite iustitiae, ita malum non est aliud, quam absentia debiti boni. Nulla autem essentia, quam absens mala dicatur, est nihil, nec malum est illi essentia se aliquid. Nulli enim essentia est aliud, quod debet essentiam esse, quam deesse illi bonum, quod debet habere, &c.* Plura ejusmodi testimonia videntur apud Sylv. Petavium, aliosque.

Nunc D. Thomæ quoque quam etiam receperunt simam fuisse in Schola D. Thomæ, & Ecclesiæ DEI